

KANTAR PUBLIC

Natuurkennis en -beleving onder de Nederlandse bevolking

Rapport

Bestemd voor: IVN Natuureducatie

Stefan Elbers, Marène Vos

338411365

Mei, 2023

01

CONTEXT

IVN verbindt mens en natuur al 60 jaar door middel van excursies, cursussen, projecten en campagnes. Om de relatie tussen mensen en hun natuurlijke omgeving zo goed mogelijk te ondersteunen is het van belang om een accuraat en actueel beeld te hebben van wat de Nederlandse bevolking weet en vindt van de natuur. Het in kaart brengen van het kennisniveau is belangrijk omdat kennis een voorwaarde is om op een duurzame en verantwoorde manier samen te leven met omringende ecologische systemen (Pitman et al., 2018). Daarom wil IVN inzichtelijk maken wat de houding en het kennisniveau van Nederlanders ten opzichte van de natuur is.

02

ONDERZOEKSDOEL

Het in kaart brengen van het kennisniveau en de houding van Nederlanders ten opzichte van de natuur. Deze inzichten zullen dienen als input bij het vormgeven van de strategie, het beleid en de ontwikkeling van nieuwe natuuractiviteiten.

03

CENTRALE VRAAG

De vraag die in dit onderzoek centraal staat is:

Wat is de huidige staat van kennis en houding van Nederlanders (16+) over de natuurlijke omgeving in Nederland?

Centrale vraag en deelvragen

Wat is de huidige staat van kennis en houding van Nederlanders (16+) over de natuurlijke omgeving in Nederland?

Wat weet men over de Nederlandse natuurlijke omgeving?

- Wat is het huidige kennisniveau ten aanzien van veel voorkomende flora & fauna in Nederland?
- In hoeverre is men op de hoogte van de gevolgen van klimaatverandering op de Nederlandse natuurlijke omgeving?
- Hoe schat men het eigen kennisniveau in ten aanzien van de natuur in Nederland?

Hoe kijkt men aan tegen de natuurlijke omgeving in Nederland?

- Welke rol speelt de natuur in het leven van mensen?
- Welke barrières en faciliterende factoren ervaart men om de natuur op te zoeken en zich erin te verdiepen?
- In welke mate is men bereid om bij te dragen aan het in stand houden of verbeteren van de eigen natuurlijke omgeving?

Welke natuurbelevingen heeft men gehad en zou men graag willen hebben?

- Wat zijn de meest indringende natuurervaringen (*magical moments*) geweest?
- Welke behoefte heeft men ten aanzien van natuurbelevingen op dit moment?

Leeswijzer

01

De data is gewogen op basis van de volgende achtergrondkenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio.

02

De resultaten zijn uitgesplitst naar drie leeftijdsgroepen:

- 16-34 jarigen,
- 35-54 jarigen,
- en 55 jaar en ouder.

Statistisch significante ($p < .05$) verschillen tussen het gemiddelde en een leeftijdsgroep zijn aangegeven met een +/-.

03

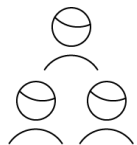
Voor het analyseren van correlaties is gebruik gemaakt van Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënt.

Onderzoeksverantwoording

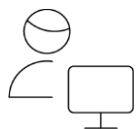
Doelgroep

Nederlanders van 16 jaar of ouder.

Steekproefbron

De steekproefbron is getrokken uit ons consumentenpanel NIPObase.

Respons

Bruto zijn n=2.521 respondenten uitgenodigd. Uiteindelijk hebben n=1.090 respondenten deelgenomen (respons 43%). De netto steekproef is vergeleken met de daadwerkelijke samenstelling van de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder op de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio. Voor afwijkingen is gecorrigeerd door middel van herweging. De uitkomsten kunnen hiermee als representatief worden beschouwd.

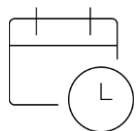
Online methode

Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van een online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing). Respondenten ontvingen een e-mail met daarin informatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst.

Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld door Kantar in samenspraak met IVN. De invulduur bedroeg ca. 10 minuten. De vragenlijst is opgenomen in de bijlage.

Veldwerkperiode

Het veldwerk heeft gelopen van 27 januari t/m 6 februari 2022.

1 Samenvatting

Samenvatting

Nederlanders schatten hun eigen natuurkennis laag in

Ongeveer één op de zes Nederlanders geeft aan meer kennis te hebben over de natuur dan de gemiddelde Nederlander (17%). Iets meer dan één op de acht Nederlanders geeft aan de soortnamen te kennen van alle vogels die hij in de natuur tegenkomt (13%). Minder dan één op de vijf Nederlanders geven aan de Lariks (19%) en de Douglas (13%) te kunnen herkennen.

Veelvoorkomende flora en fauna worden vaak niet herkend door Nederlanders

Iets minder dan één op de acht Nederlanders herkent de Tjiftjaf (12%) en ruim één op de drie Nederlanders herkent de Winterkoning (36%). Daarnaast herkent bijna de helft van de Nederlanders de beuk (46%), het fluitenkruid wordt door ruim vier op de tien Nederlanders herkent (42%) en het knoopkruid door één op de negen Nederlanders (11%). Wel herkennen acht op de tien Nederlanders de eik (80%).

Bedreigde diersoorten worden door minder dan de helft van de Nederlanders als dusdanig herkend

Ongeveer één op de zes Nederlanders weet dat de koekoek op de lijst van bedreigde diersoorten staat (16%). Van de otter (49%) en de bever (48%) weet iets minder dan de helft van de Nederlanders dit.

De meerderheid van de Nederlanders is gemiddeld minder dan één dag per week in de natuur

Ruim zes op de tien Nederlanders geeft aan vier dagen per maand of minder in de natuur te zijn (63%). Wel geven ruim acht op de tien Nederlanders aan (enigszins) te proberen iedere week de natuur op te zoeken (81%). Ook geven ruim zes op de tien Nederlanders aan graag vaker in de natuur te willen zijn.

Schoonheid van de natuur is een drijfveer, weinig tijd een belemmering om de natuur op te zoeken

Bijna acht op de tien Nederlanders geven aan dat zij de natuur opzoeken omdat zij deze mooi vinden (79%). Ook het feit dat de natuur rust geeft (65%) en bijdraagt aan de gezondheid zijn belangrijke redenen om de natuur op te zoeken (54%). Daarentegen is weinig tijd hebben de vaakst genoemde reden om de natuur niet op te zoeken (42%), ook het feit dat men liever andere dingen doet (17%) en ver moet reizen voor de natuur wordt door een deel van de Nederlanders genoemd (15%).

16-34 jarigen hebben minder kennis van de natuur, zijn minder in de natuur en willen hier minder vaak een bijdrage aan leveren

Over het algemeen scoren 16-34 jarigen lager op de kennisvragen, ook geven zij aan minder vaak in de natuur te zijn en minder vaak aan een bijdrage te (willen) leveren aan de natuur dan de gemiddelde Nederlander. Daarentegen ligt het kennisniveau ten opzichte van de natuur van Nederlanders van 55 jaar en ouder hoger dan gemiddeld. Ook geeft deze groep aan vaker in de natuur te zijn en vaker een bijdrage te (willen) leveren aan de natuur.

Kennis van natuur gerelateerd aan bijdrage aan de natuur

Nederlanders met meer kennis van de natuur, geven vaker aan dat zij een bijdrage (willen) leveren aan de natuur, bijvoorbeeld door mee te doen aan lokale initiatieven die de natuur helpen of het verminderen van de CO2 uitstoot.

2

Inschatting van eigen natuurkennis

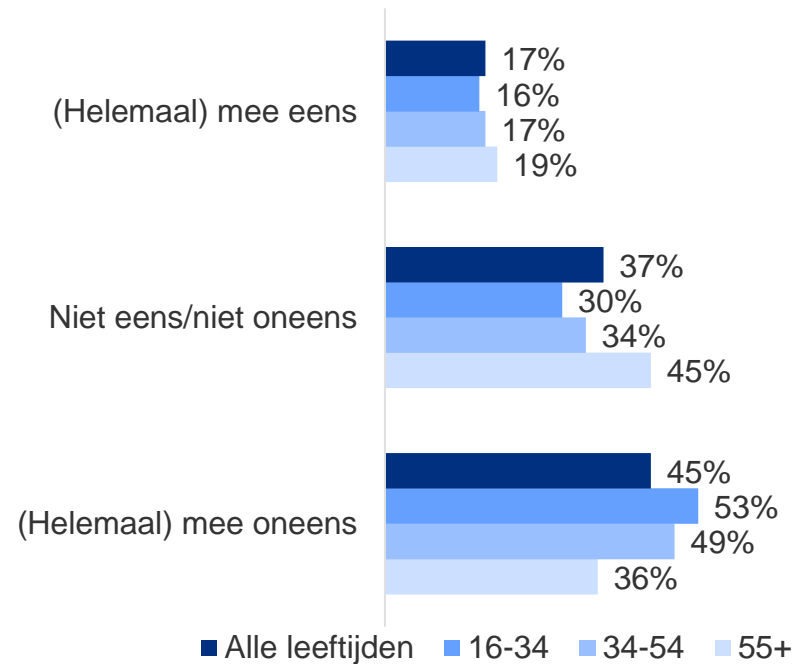

Nederlanders schatten eigen natuurkennis laag in

Ruim één op de zes Nederlanders geeft aan meer kennis over de Nederlandse natuur te hebben dan de gemiddelde Nederlander

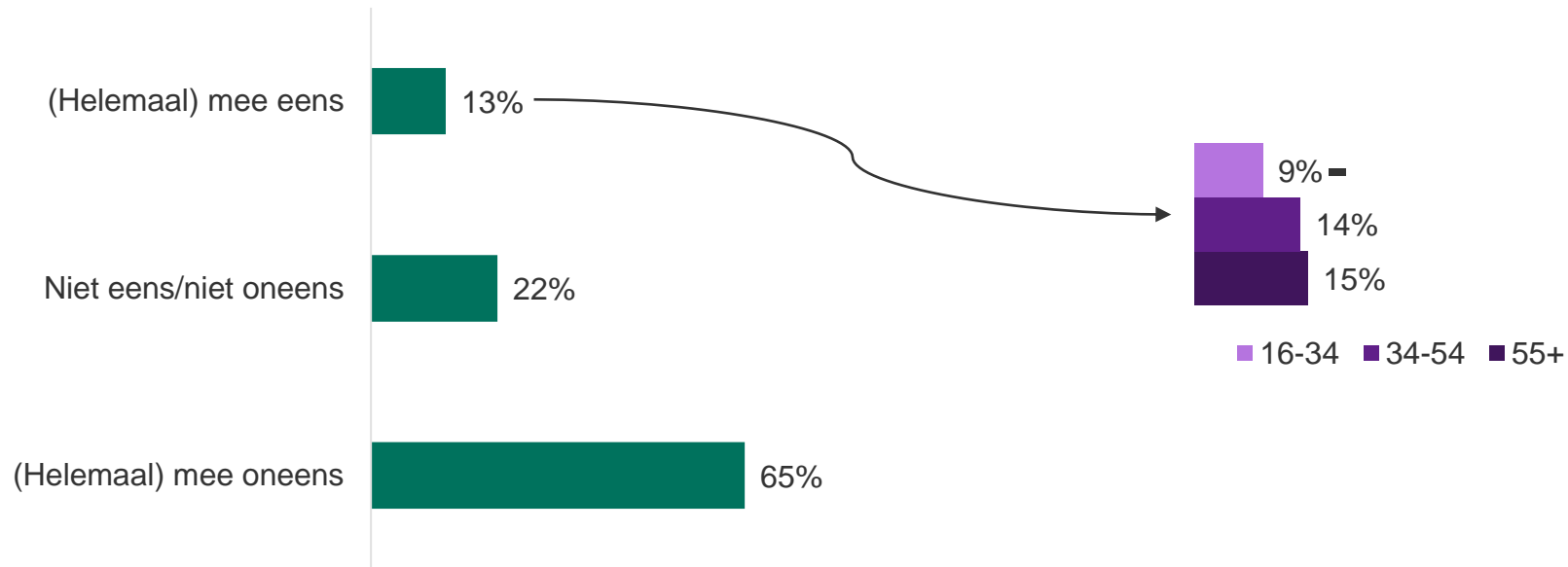
Ik heb meer kennis over de Nederlandse natuur dan de gemiddelde Nederlander

Vraag: Ik heb meer kennis over de Nederlandse natuur dan de gemiddelde Nederlander (n=1.090)

Ongeveer één op de acht Nederlanders geeft aan de soortnaam te weten van bijna alle vogels die men tegenkomt in de Nederlandse natuur

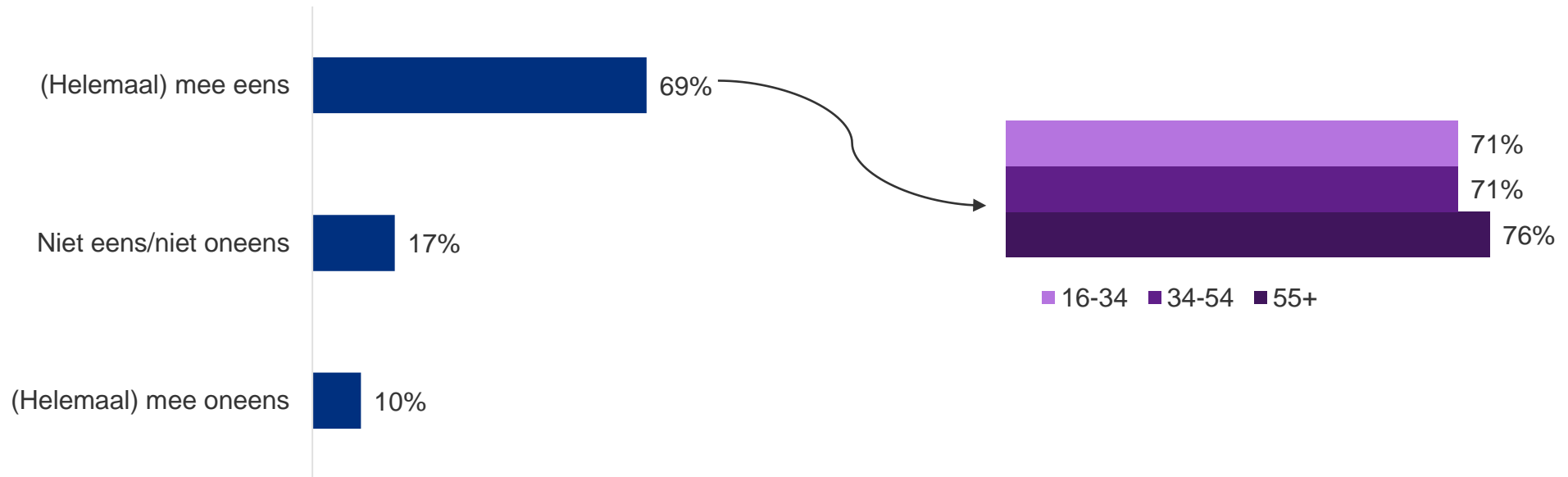
Ik weet de soortnaam van bijna alle vogels die ik in de Nederlandse natuur tegenkom

Vraag: Ik weet de soortnaam van bijna alle vogels die ik in de Nederlandse natuur tegenkom (n=1.090)

Bijna zeven op de tien Nederlanders geven aan de werking van eb en vloed te begrijpen

Ik begrijp hoe eb en vloed werkt

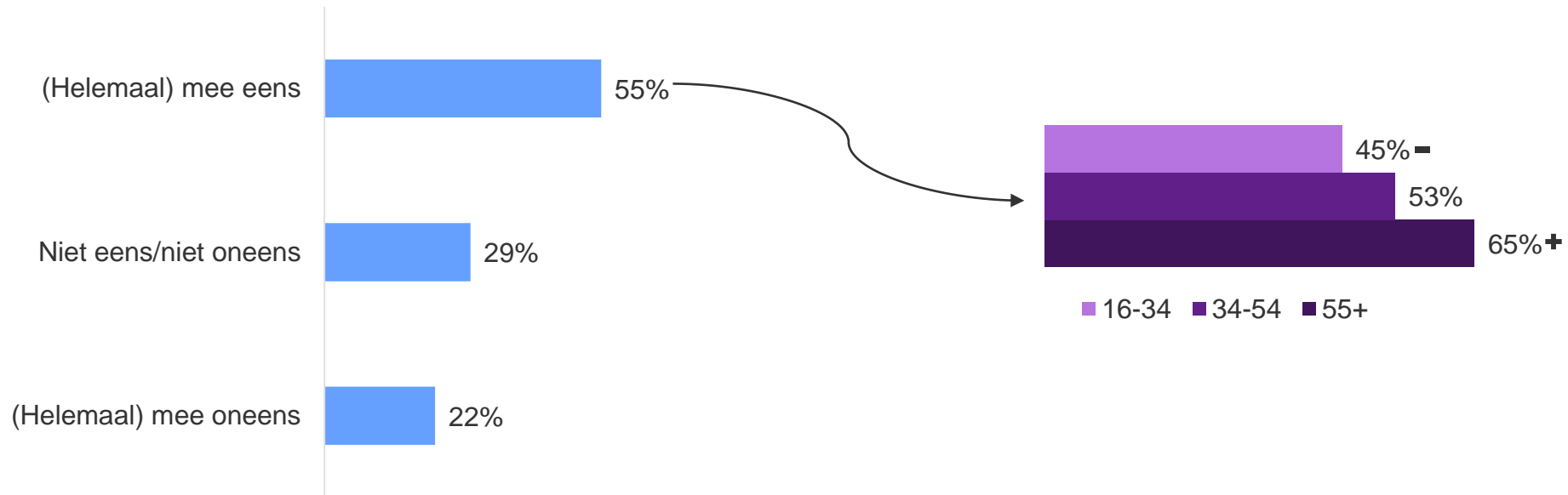

Vraag: Ik begrijp hoe eb en vloed werkt (n=1.090)

Ruim de helft van de Nederlanders geeft aan te weten wat hij moet doen om de eigen omgeving natuurvriendelijk in te richten

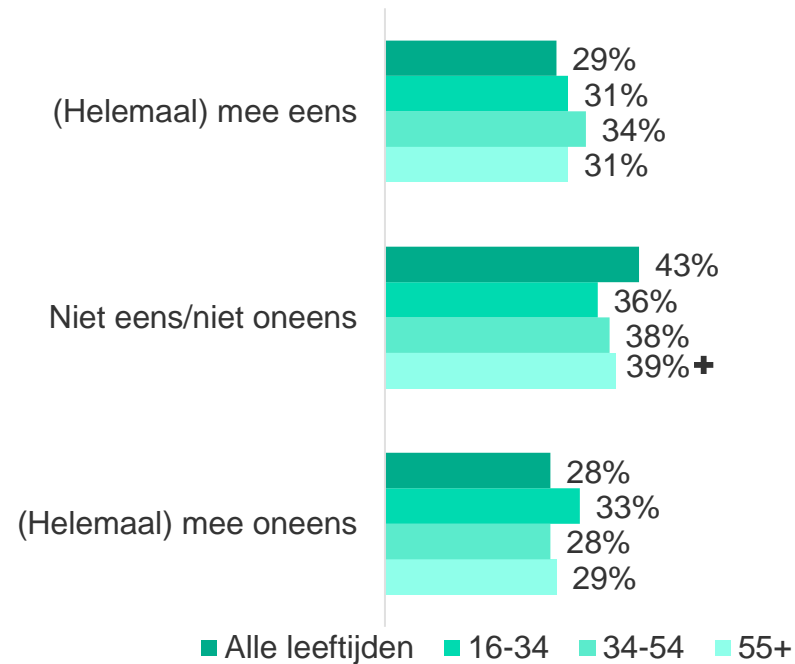
Ik weet precies wat ik moet doen om mijn eigen omgeving, zoals mijn tuin of balkon, natuurvriendelijk in te richten

Vraag: Ik weet precies wat ik moet doen om mijn eigen omgeving, zoals mijn tuin of balkon, natuurvriendelijk in te richten (n=1.090)

Ongeveer één op de drie Nederlanders geeft aan de oorzaken van het broeikaseffect duidelijk uit te kunnen leggen

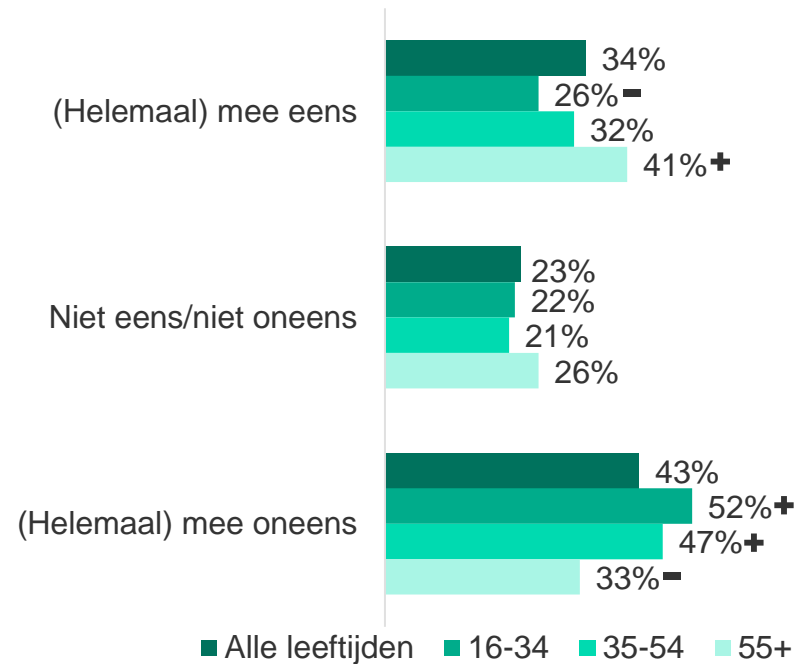
Ik kan oorzaken van het broeikaseffect duidelijk uitleggen aan anderen

Vraag: Ik kan oorzaken van het broeikaseffect duidelijk uitleggen aan anderen (n=1.090)

Ongeveer één op de drie Nederlanders geeft aan in de natuur altijd het noorden te kunnen vinden

Als ik in de natuur ben, kan ik het noorden altijd vinden

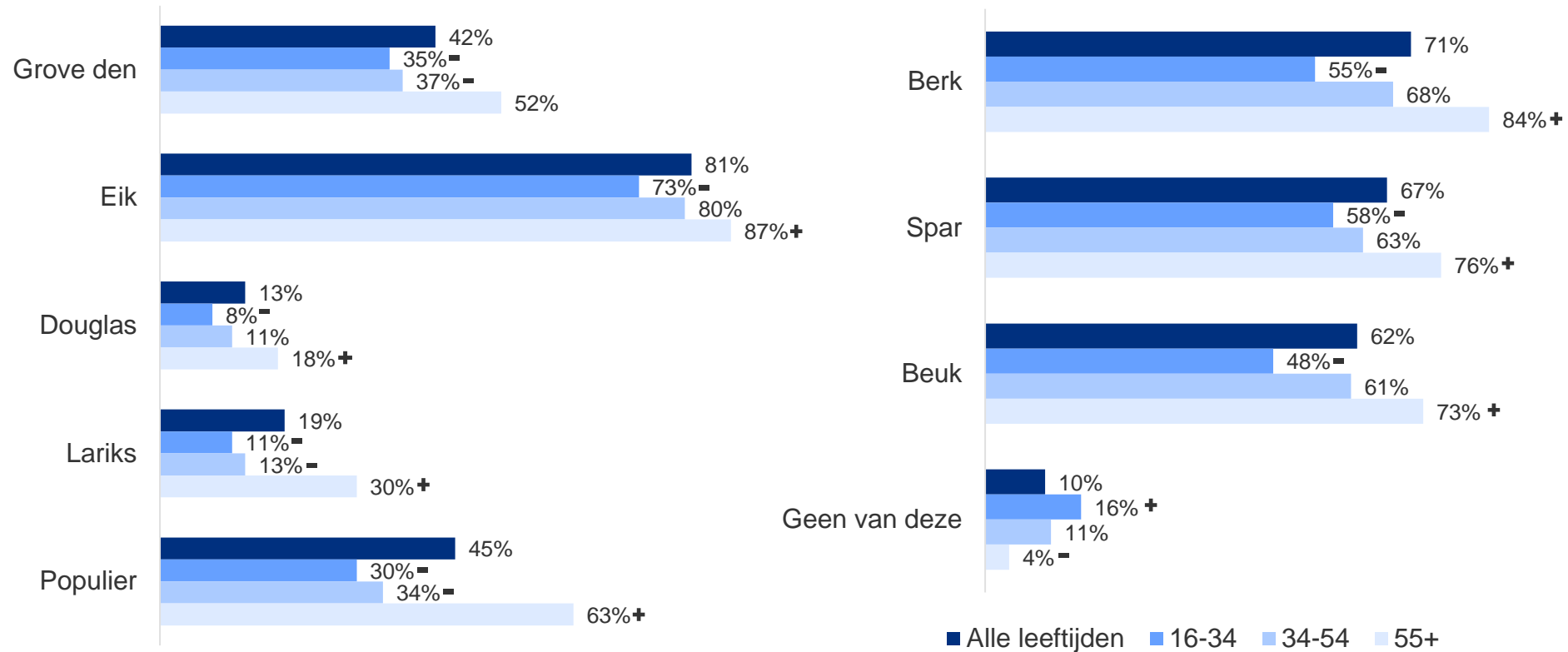

Vraag: Als ik in de natuur ben, kan ik het noorden altijd vinden (n=1.090)

Ongeveer acht op de tien Nederlanders verwacht de eik te kunnen herkennen

Welke van de volgende boomsoorten denkt u te kunnen herkennen?

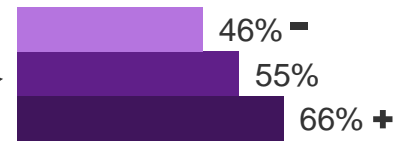
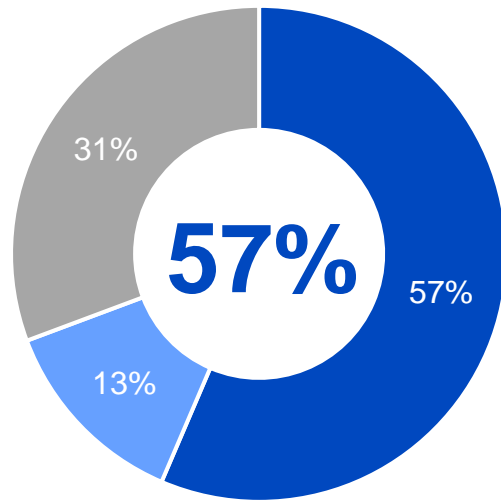
Vraag: Welke van de volgende boomsoorten denkt u te kunnen herkennen? (n=1.090)

A large flock of birds is seen flying across a sky with soft, hazy clouds. The birds are silhouetted against the light sky. Below the sky, the landscape is dark and silhouetted, featuring several trees and a fence line in the foreground. The overall color palette is muted, with shades of blue, grey, and white.

3
Kenniss van de natuur

Ruim vier op de tien Nederlanders weten niet dat er in een lagedrukgebied minder kans is op regen

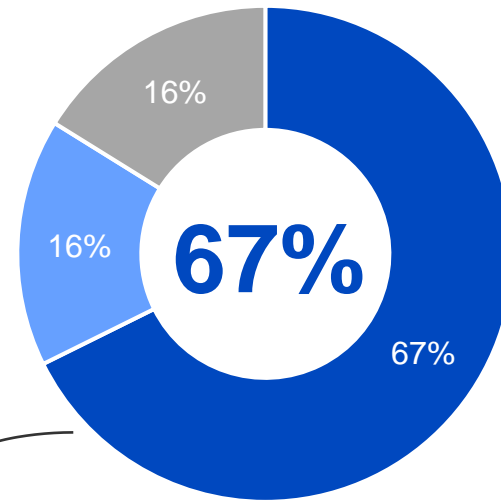
In een lagedrukgebied is er minder kans op regen

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

■ 16-34 ■ 34-54 ■ 55+

Een ecosysteem bestaat alleen uit levende planten en dieren

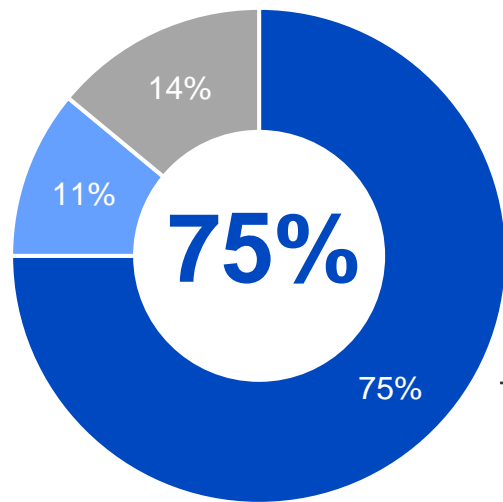
■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

Vraag: In een lagedrukgebied is er minder kans op regen (n=1.090) | Een ecosysteem bestaat alleen uit levende planten en dieren (n=1.090)

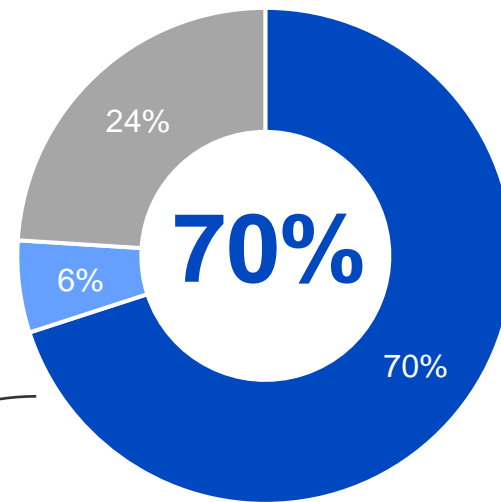
Ruim een kwart van de Nederlanders weet niet dat muggen belangrijk zijn voor de overleving van verschillende vogelsoorten

De waterstanden van rivieren zijn in de zomer doorgaans op zijn hoogst

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

Muggen zijn belangrijk voor de overleving van verschillende vogelsoorten

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

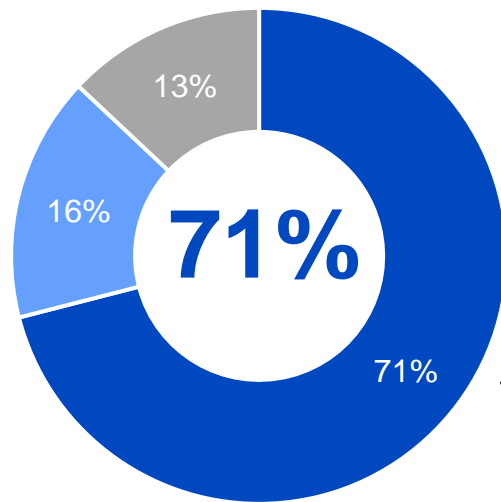

■ 16-34 ■ 34-54 ■ 55+

Vraag: De waterstanden van rivieren zijn in de zomer doorgaans op zijn hoogst (n=1.090) | Muggen zijn belangrijk voor de overleving van verschillende vogelsoorten (n=1.090)

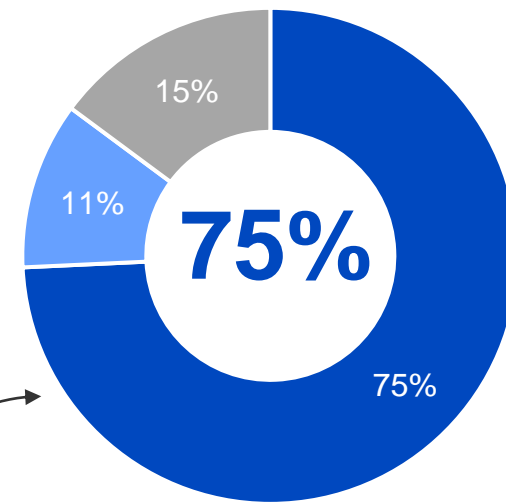
Ruim een kwart van de Nederlanders weet niet dat bijna alle natuurbranden in Nederland door mensen worden veroorzaakt

Bijna alle natuurbranden in Nederland worden door mensen veroorzaakt

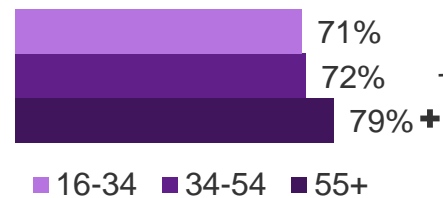
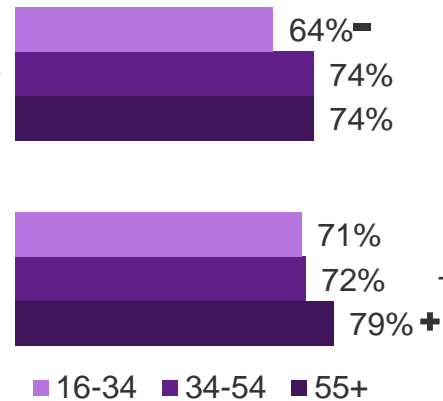

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

De zon is de belangrijkste energiebron van alle organismen op aarde

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet ik niet

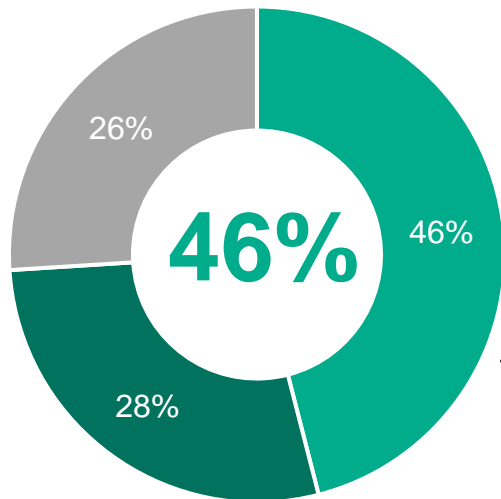

Vraag: Bijna alle natuurbranden in Nederland worden door mensen veroorzaakt (n=1.090) | De zon is de belangrijkste energiebron van alle organismen op aarde (n=1.090)

Ruim de helft van de Nederlanders kan de beuk niet herkennen

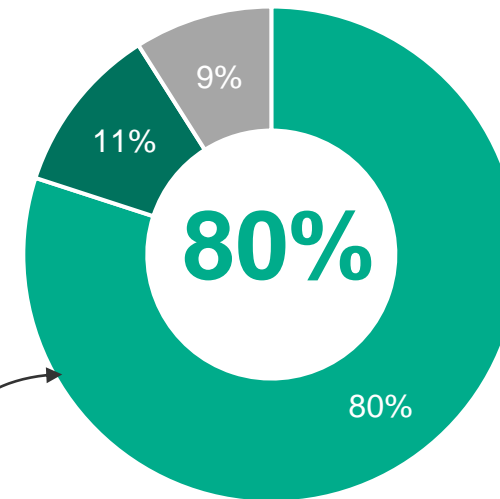
Welke boomsoort is dit?
Beuk

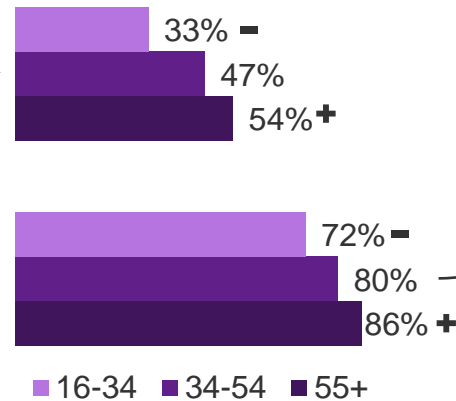
■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

Welke boomsoort is dit?
Eik

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

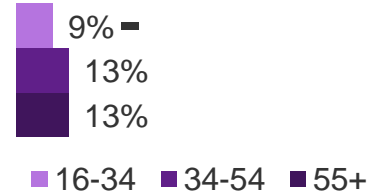
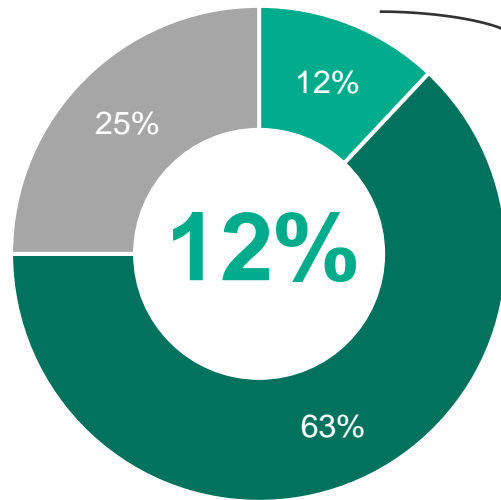

Vraag: Welke boomsoort is dit? (n=1.090) | Welke boomsoort is dit? (n=1.090)

Ruim de zeven op de acht Nederlanders kunnen de Tjiftjaf niet herkennen

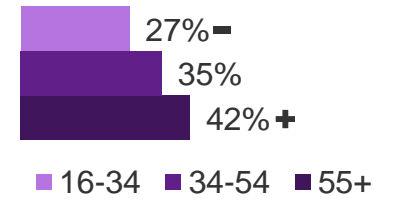
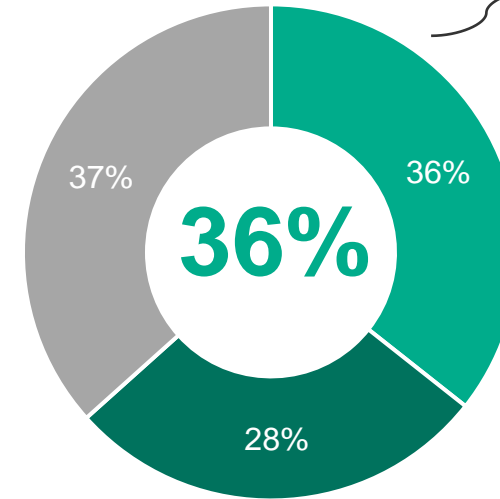
Welke vogel is dit?
Tjiftjaf

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

Welke vogel is dit?
Winterkoning

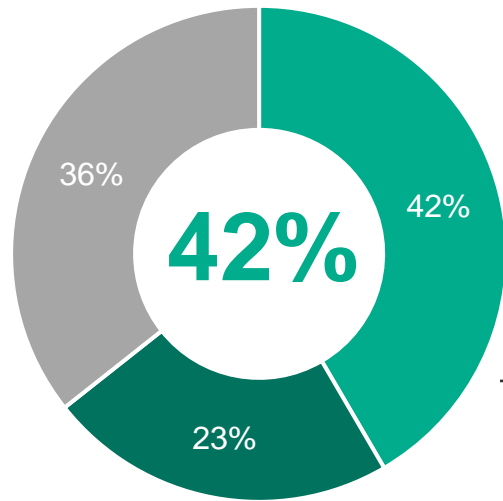
■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

Vraag: Welke vogel is dit? (n=1.090) | Welke vogel is dit? (n=1.090)

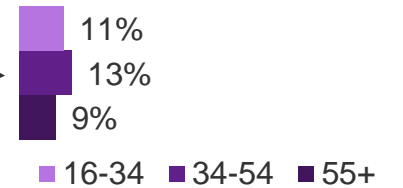
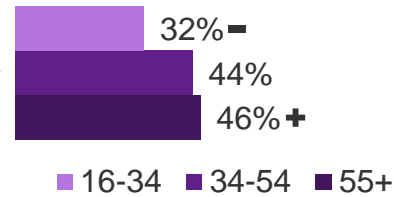
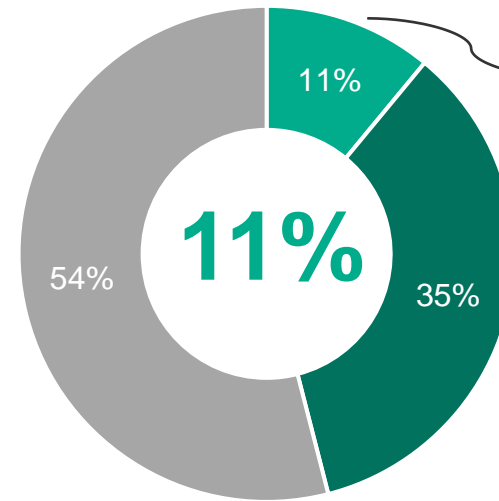
Bijna negen op de tien Nederlanders kunnen knoopkruid niet herkennen

Welke bermbloem is dit?
Fluitenkruid

Welke bermbloem is dit?
Knoopkruid

■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

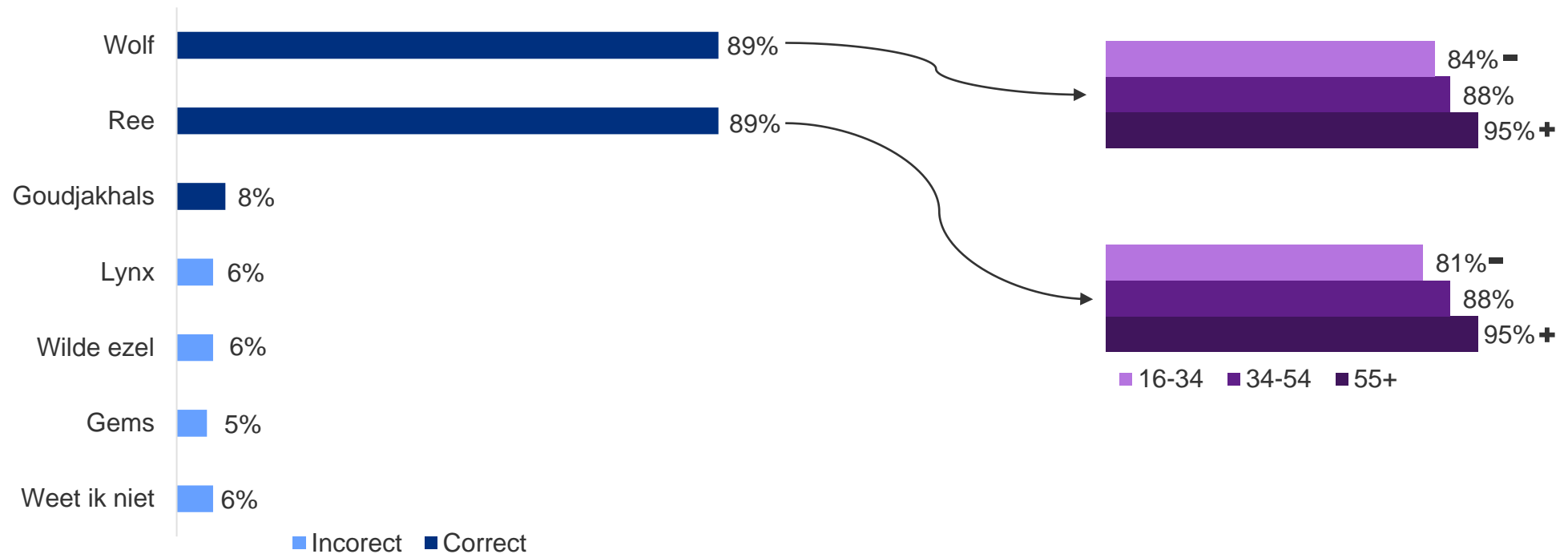
■ Correct ■ Incorrect ■ Weet niet

Vraag: Welke bermbloem is dit? (n=1.090) | Welke bermbloem is dit? (n=1.090)

Ruim negen op de tien Nederlanders weten niet dat de goudjakhals gevestigd is in Nederland

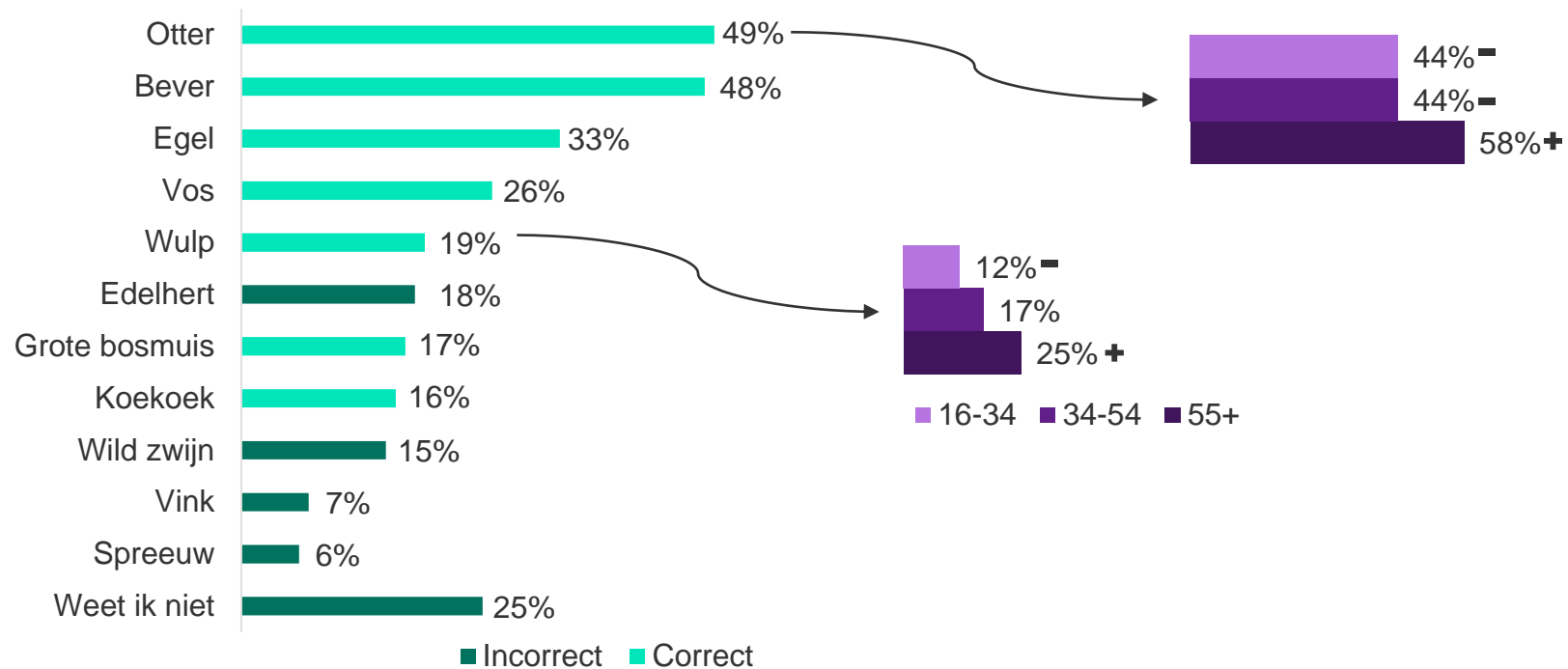
Welk van de volgende zoogdieren zijn gevestigd in Nederland?

Vraag: Welk van de volgende zoogdieren zijn gevestigd in Nederland? (n=1.090)

Ruim vijf op de zes Nederlanders weten niet dat de Koekoek op de lijst van bedreigde diersoorten staat

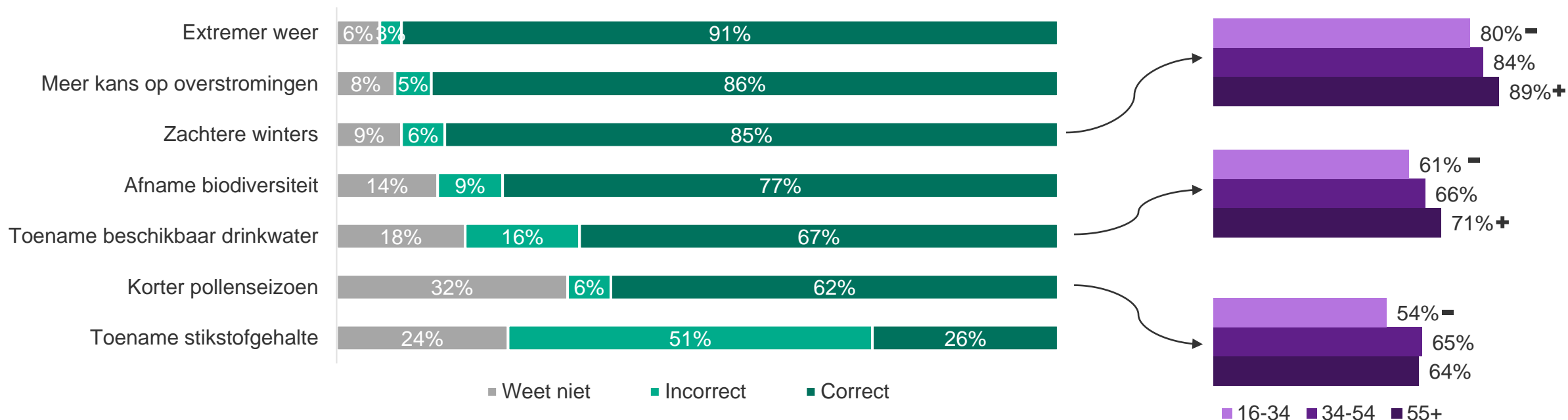
Welk van de volgende dieren staan op de lijst van bedreigde diersoorten in Nederland?

Vraag: Welk van de volgende dieren staan op de lijst van bedreigde diersoorten in Nederland? (n=1.090)

Bijna driekwart van de Nederlanders weten niet dat de toename van het stikstofgehalte geen gevolg is van de klimaatverandering

Klimaatverandering heeft meerdere gevolgen voor Nederland. Wat zijn volgens u directe gevolgen van klimaatverandering?

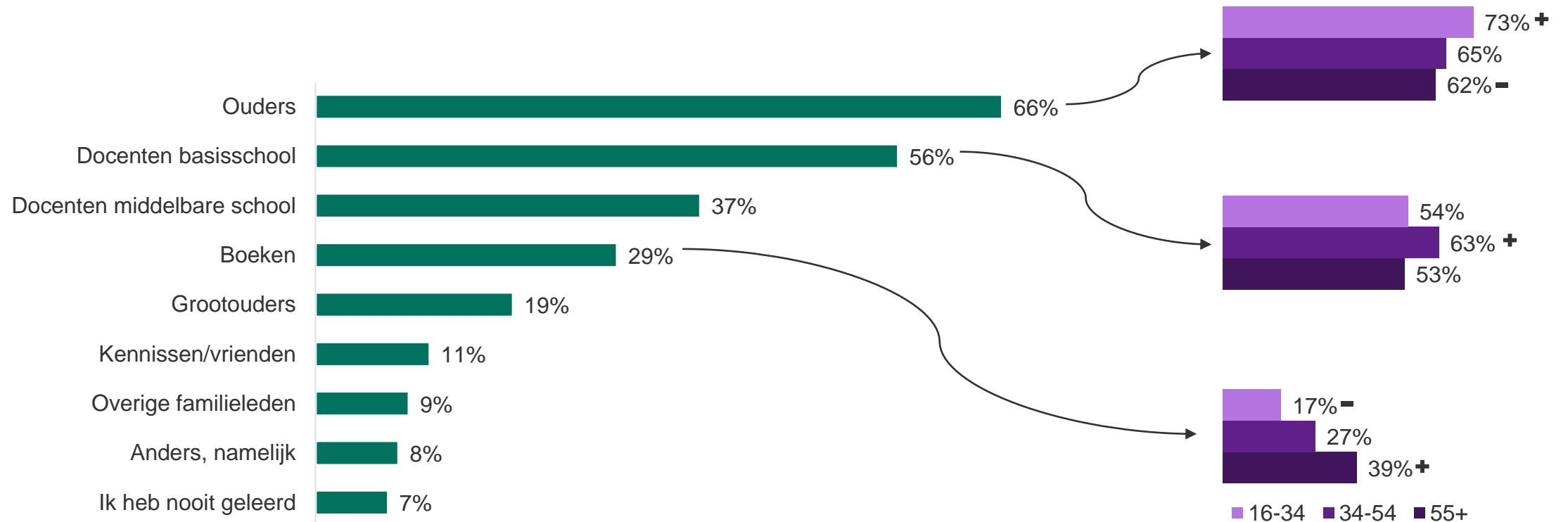

Vraag: Klimaatverandering heeft meerdere gevolgen voor Nederland. Wat zijn volgens u directe gevolgen van klimaatverandering? (n=1.090)

Twee op de drie Nederlanders hebben geleerd over de natuur van hun ouders

Bijna vier op de tien Nederlanders geven aan op de middelbare school geleerd te hebben over de natuur

Waardoor of door wie heeft u als kind geleerd over de natuur?

Vraag: Waardoor of door wie heeft u als kind geleerd over de natuur? (n=1.090)

4

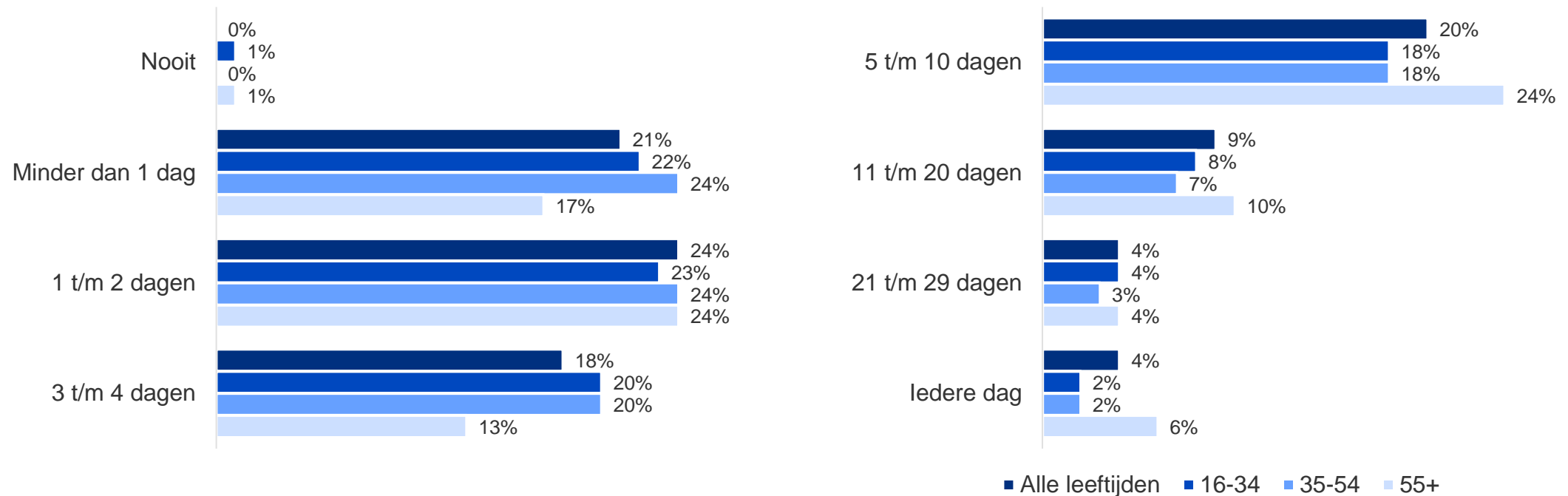
Natuurervaring

Ruim één op de vijf Nederlanders is minder dan één dag per maand in de natuur

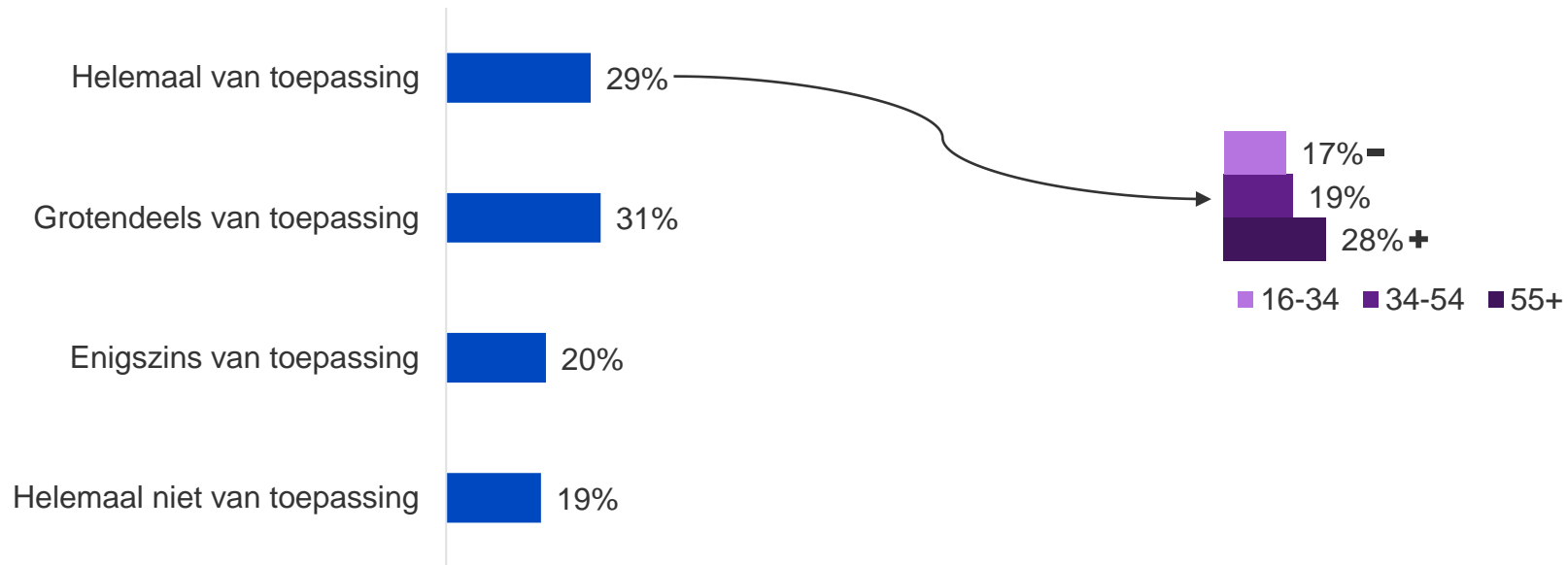
Hoeveel dagen per maand bent u gemiddeld in de natuur?

Vraag: Hoeveel dagen per maand bent u gemiddeld in de natuur? (n=1.090)

Ruim acht op de tien Nederlanders geven aan (enigszins) te proberen de natuur iedere week op te zoeken

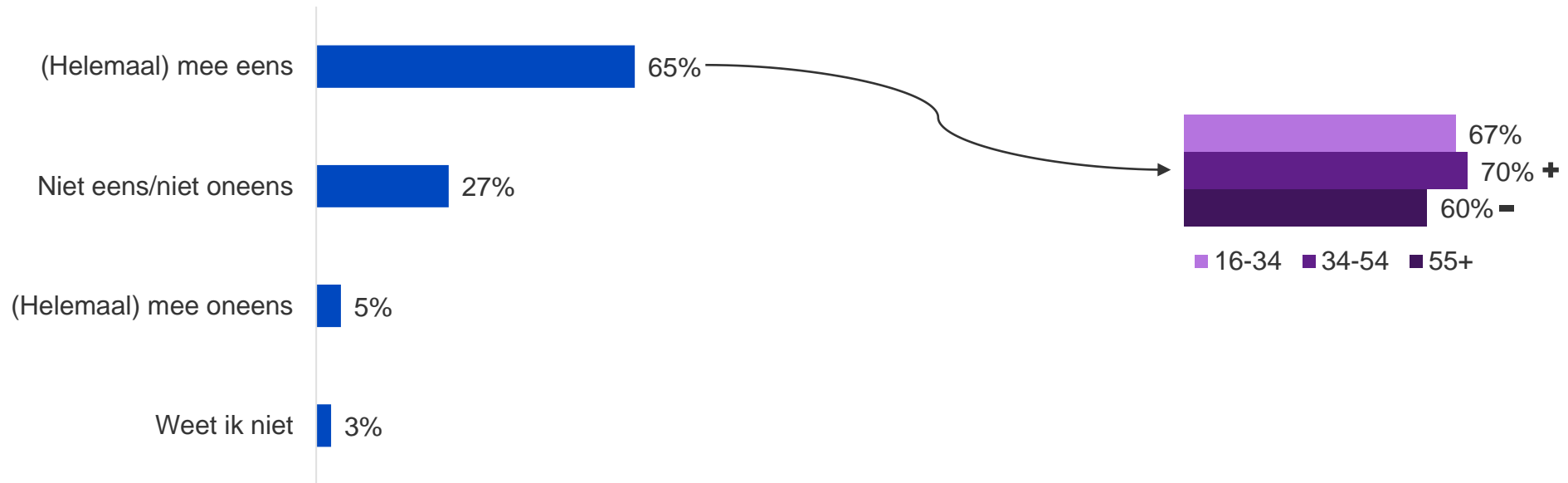
Ik probeer iedere week de natuur op te zoeken

Vraag: Ik probeer iedere week de natuur op te zoeken (n=1.090)

Bijna twee op de drie Nederlanders zouden graag vaker in de natuur zijn

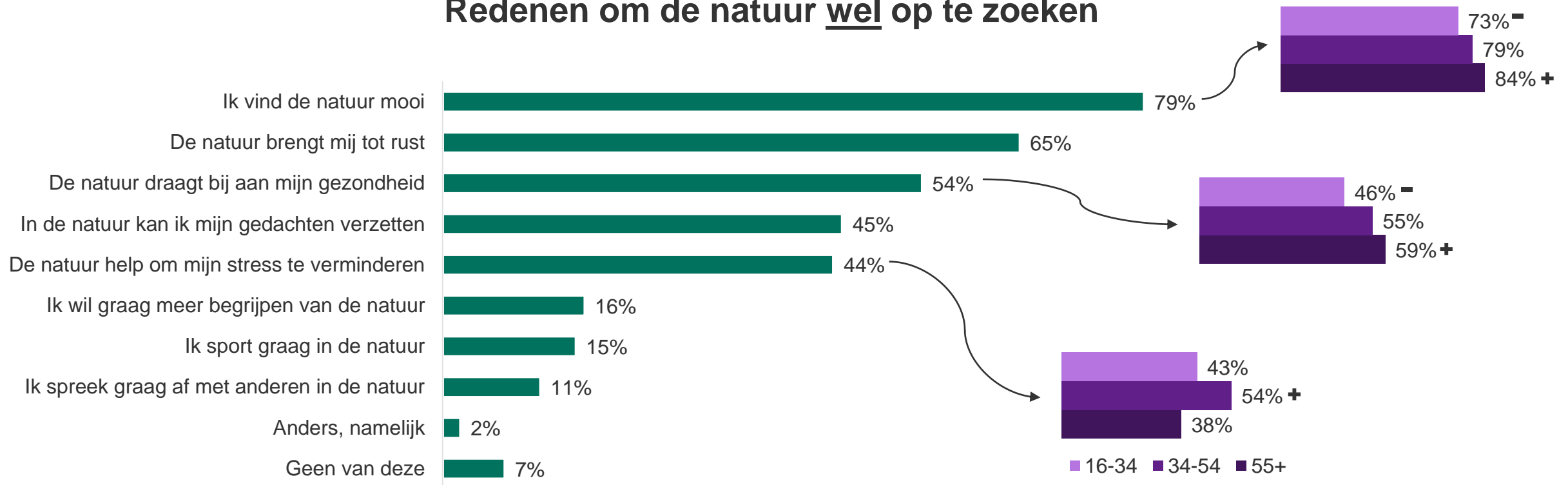
Ik zou graag vaker in de natuur zijn dan dat ik nu ben

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stelling: Ik zou graag vaker in de natuur zijn dan dat ik nu ben (n=1.090)

Bijna acht op de tien Nederlanders zoeken de natuur op omdat zij de natuur mooi vinden

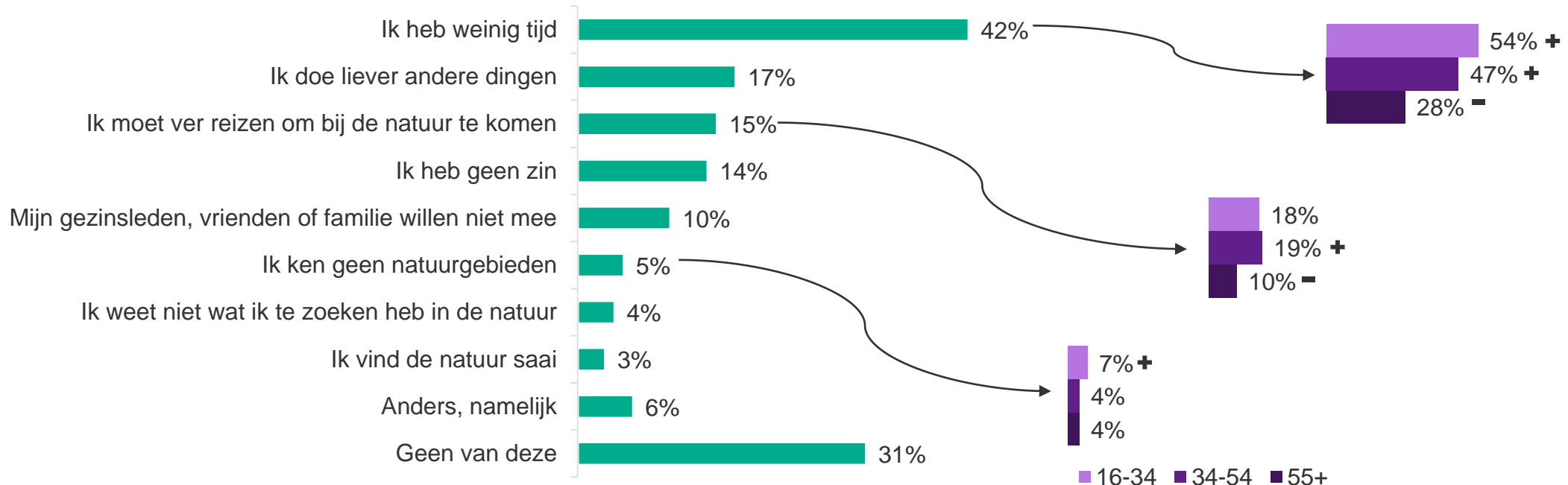
Redenen om de natuur wel op te zoeken

Vraag: Hieronder staan een aantal redenen waarom mensen de natuur wel opzoeken. Welke van deze redenen zijn op u van toepassing? (n=1.090)

Ruim vier op de tien Nederlanders geeft te weinig tijd hebben op als reden om de natuur niet op te zoeken

Redenen om de natuur niet op te zoeken

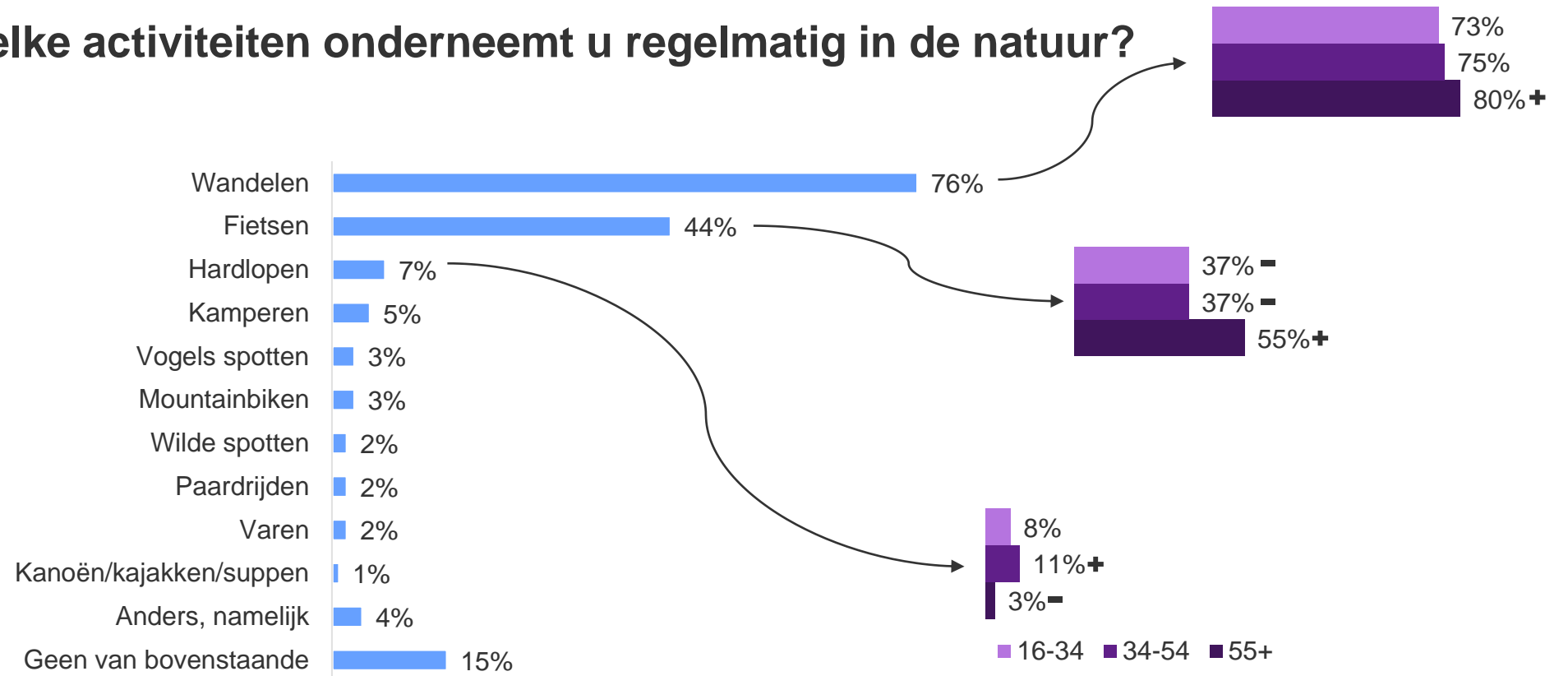

Vraag: Hieronder staan een aantal redenen waarom mensen de natuur niet opzoeken. Welke van deze redenen zijn op u van toepassing?(n=1.090)

Driekwart van de Nederlanders geeft aan regelmatig te wandelen in de natuur

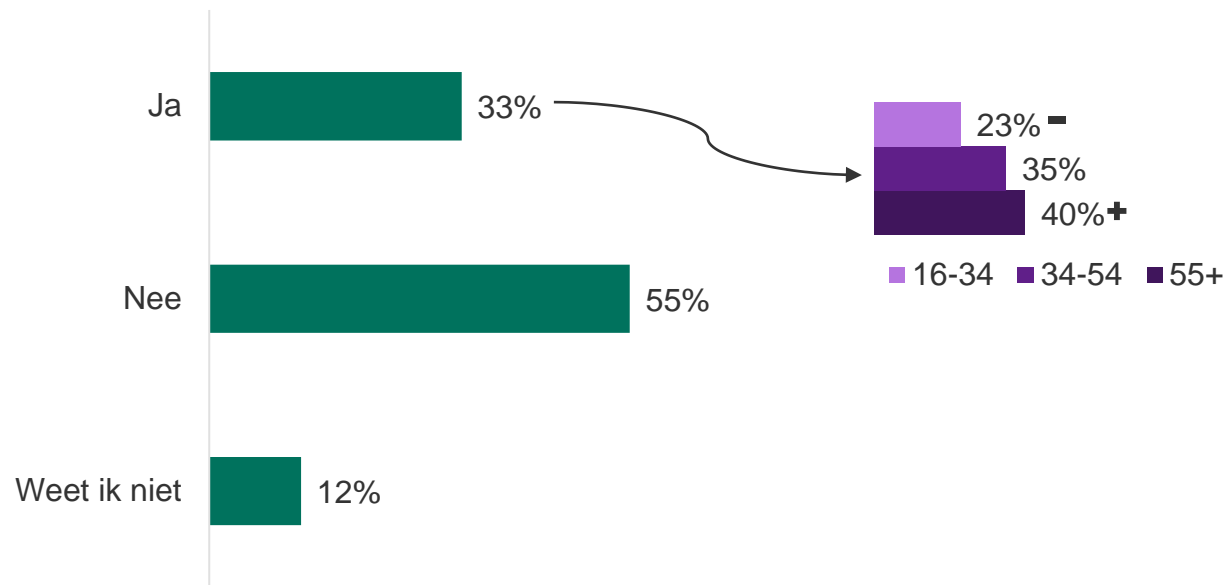
Welke activiteiten onderneemt u regelmatig in de natuur?

Vraag: Welke activiteiten onderneemt u regelmatig in de natuur? (n=1.090)

Eén op de drie Nederlanders heeft wel eens een indringende natuurervaring gehad

Heeft u wel eens een indringende natuurervaring gehad in Nederland?

“Een mooie zonsondergang boven een meertje in een duinlandschap”

“Het ontluikende eerste groen van het voorjaar. Een vos of ander dier te zien lopen. Jonge dieren, het ontroert mij zeer!”

“Oog in oog staan met een hert dichtbij.”

“Een jonge egeltje liep op mijn wandelpad.”

“Met een zware storm op het strand. Dan merk je de kracht van de natuur.”

“De mooie kleuren van de bladeren in de herfst, prachtig.”

Vraag: Heeft u wel eens een indringende natuurervaring gehad in Nederland? (n=1.090) | Zou u deze ervaring kort kunnen omschrijven? (n=360)

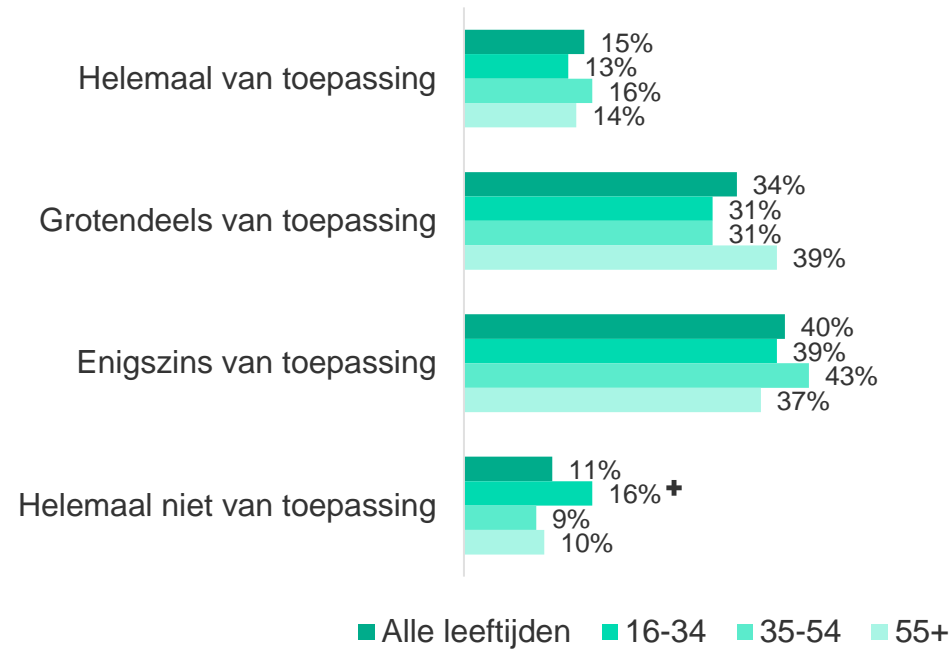
5

Bijdragen aan de natuur

Bijna negen op de tien Nederlanders vinden het (enigszins) belangrijk om zoveel mogelijk in harmonie met de natuur te leven

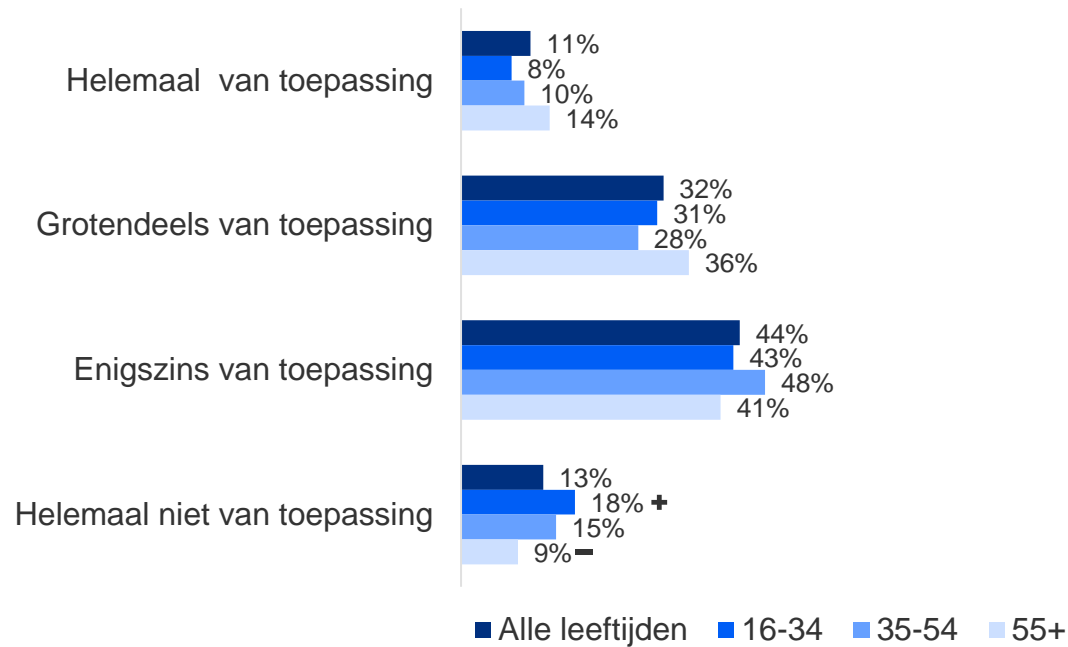
Ik vind het belangrijk om zoveel mogelijk in harmonie met de natuur te leven

Vraag: Ik vind het belangrijk om zoveel mogelijk in harmonie met de natuur te leven (n=1.090)

Bijna negen op de tien Nederlanders probeert (enigszins) zijn CO2 uitstoot te verminderen

Ik probeer mijn CO2 uitstoot zoveel mogelijk te verminderen

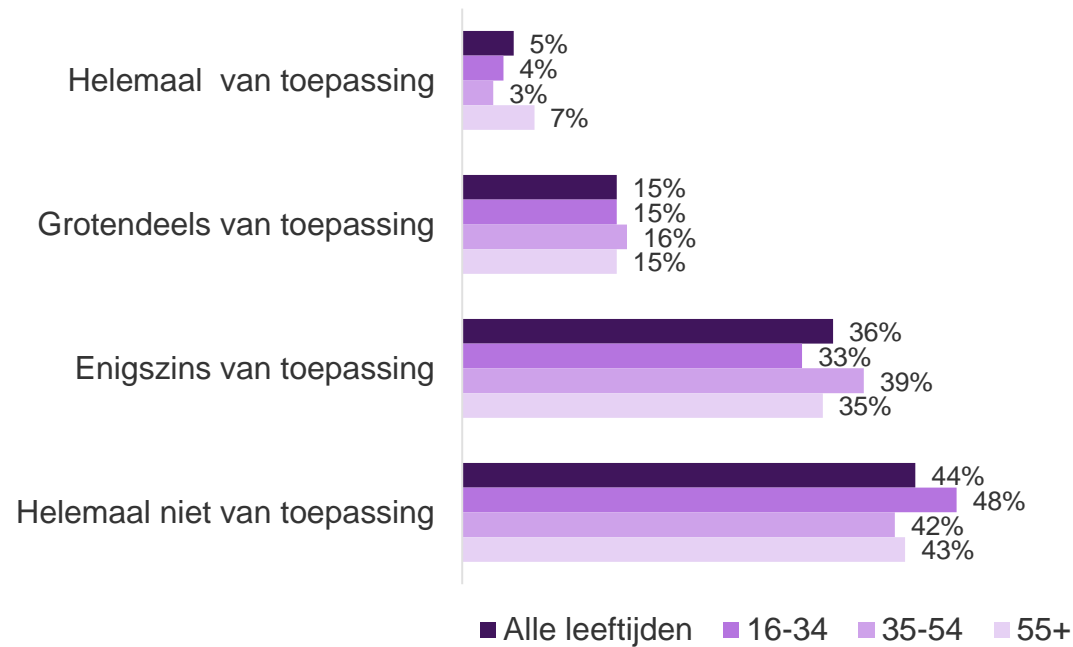

Vraag: Ik probeer mijn CO2 uitstoot zoveel mogelijk te verminderen (n=1.090)

Ruim de helft van de Nederlanders geeft aan (enigszins) graag mee te doen aan lokale initiatieven om de natuur te helpen

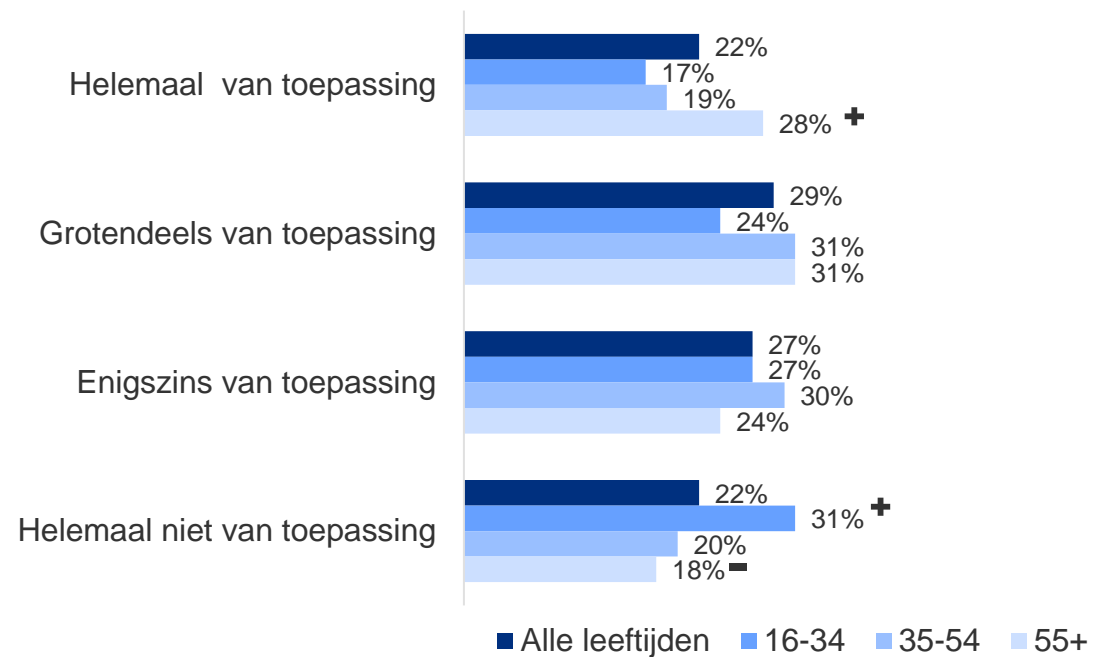
Ik doe graag mee met lokale initiatieven om de natuur te helpen, zoals opruimacties of het weghalen van tuintegels

Vraag: Ik doe graag mee met lokale initiatieven om de natuur te helpen, zoals opruimacties of het weghalen van tuintegels (n=1.090)

Bijna acht op de tien Nederlanders geeft aan de tuin of balkon (enigszins) natuurvriendelijk te hebben ingericht

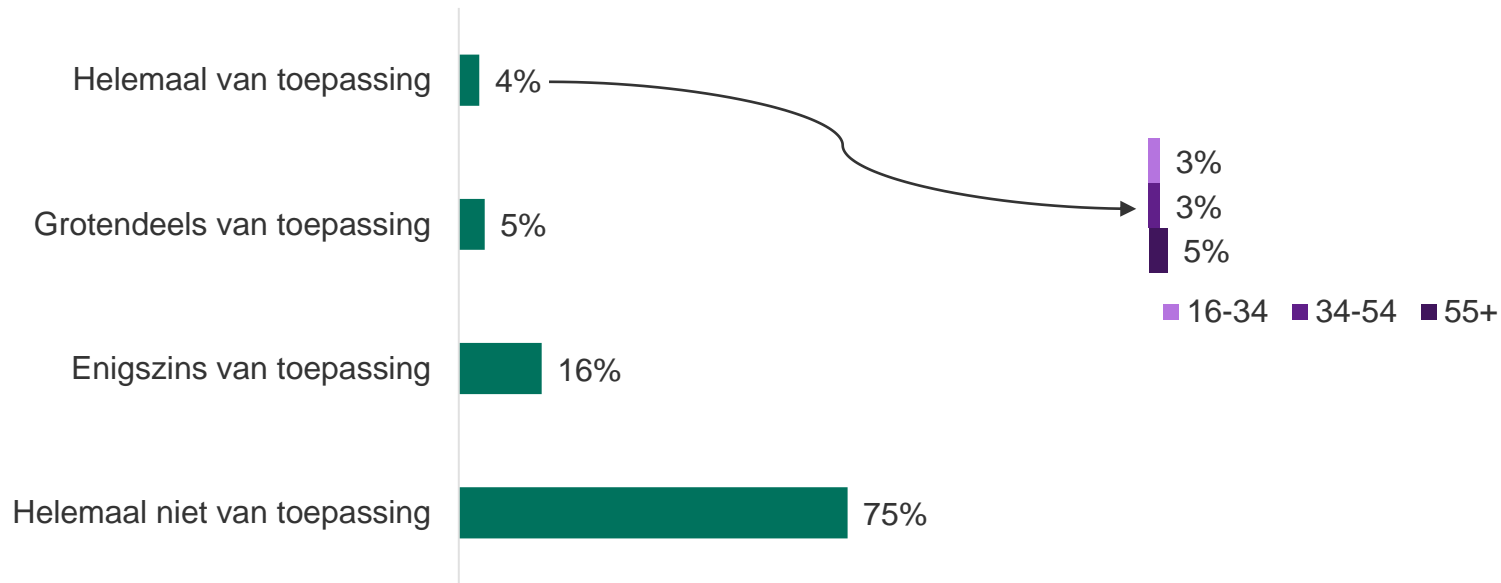
Ik heb mijn tuin of balkon natuurvriendelijk ingericht

Vraag: Ik heb mijn tuin of balkon natuurvriendelijk ingericht (n=1.090)

Een kwart van de Nederlanders geeft aan (enigszins) regelmatig mee te doen met natuurstellingen

Ik doe regelmatig mee met natuurstellingen zoals de bijentelling en vogeltelling

Vraag: Ik doe regelmatig mee met natuurstellingen zoals de bijentelling en vogeltelling (n=1.090)

6
Relatie tussen natuurkennis
en bijdragen aan de natuur

Er is een trend zichtbaar waarin de natuurkennisscore positief samengaat met natuurlijke gedragingen

	Helemaal niet van toepassing	Enigszins van toepassing	Grotendeels van toepassing	Helemaal van toepassing
Ik vind het belangrijk om zoveel mogelijk in harmonie met de natuur te leven*	4.9	6.5	6.9	7.2
Ik probeer mijn CO2 uitstoot zoveel mogelijk te verminderen*	5.4	6.5	7.0	6.9
Ik doe regelmatig mee met natuurtellingen zoals de bijentelling en vogeltelling *	6.3	7.5	6.3	7.8
Ik heb mijn tuin of balkon natuurvriendelijk ingericht*	5.6	6.2	7.0	7.4
Ik doe graag mee met lokale initiatieven om de natuur te helpen, zoals opruimacties of het weghalen van tuintegels*	6.2	6.9	6.7	7.7

Gemiddelde natuurkennisscore (0-15):

Toelichting

Voor het berekenen van de kennisscore zijn de volgende vraagnummers gebruikt: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12. Voor iedere vraag werd 1 punt toegekend indien de vraag volledig juist was beantwoord. Dit met uitzondering van vraag 3 waarbij voor iedere goed beantwoorde stelling een punt werd toegekend. De vragenlijst is als bijlage toegevoegd.

*Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënt: Een statistisch significante positieve correlatie tussen de $r = .125$ en $r = .257$ (zwak**)

**Dancey, C. P., & Reidy, J. (2007). *Statistics without maths for psychology*. Pearson education.